

СВІТЛИЙ ПАМ'ЯТІ ТЕОРЕТИКА, ПРАКТИКА, ПЕДАГОГА – ПРОФЕСОРА ЛЮБОВІ КАЛИНІВНИ ТАРАНЕНКО

12 вересня 2017 р. відійшла у Вічність прекрасна особистість, відомий вчений-селекціонер, педагог, талановитий організатор, меценат, доктор біологічних наук, професор, активний член Українського товариства генетиків та селекціонерів імені В.І. Вавилова, генеральний директор ТОВ НВМП «Антарія» **Любов Калинівна ТАРАНЕНКО**.

Народилась **Любов Калинівна** 5 листопада 1938 р. в с. Голохвасті Волочиського району Хмельницької обл. У 1955 р. закінчила середню школу у Волочиському районі Хмельницької обл. Випускниця Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту, **Л.К. Тараненко** все своє життя присвятила обраному фаху. Спочатку шість років працювала безпосередньо у сільськогосподарському виробництві (агрономом-насіннезнавцем колгоспу ім. Суворова Застанівського району Чернівецької області; протягом 1962–1966 рр. – у насінній і агрохімічній службах Почаївського та Борщівського районів Тернопільської області), а з 1967 р. – на науково-педагогічній ниві.

Як учений сформувалася в Українському науково-дослідному інституті землеробства (нині – ННЦ «Інститут землеробства НААН»), де навчалася в аспірантурі протягом 1966–1969 рр. під керівництвом високоосвіченої людини та відомого фахівця професора Д.Ф. Лихваря (1902–1986). У 1970 р. успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук у Львівському сільськогосподарському інституті (нині – Львівський національний аграрний університет) за темою «Вплив пилкового режиму на озерненість і пилкову продуктивність тетраплоїдної

гречки» (за спеціальністю 06.01.05 – селекція і насінництво)¹, а у 1989 р. в Українському науково-дослідному інституті рослинництва ім. В.Я. Юр'єва (нині – Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН) – докторську – за темою «Генетичне обґрунтування удосконалення методів селекції гречки *Fagopyrum esculentum*» (за спеціальністю 06.01.05 – селекція і насінництво)² з присудженням наукового ступеня доктора біологічних наук.

Понад 50 років наукової діяльності **Л.К. Тараненко** присвятила відділу селекції ННЦ «Інститут землеробства НААН», пройшовши шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділу круп'яних культур.

Основними напрямками досліджень вченої була розробка наукових основ селекції гречки за видовою генетикою культури: генетики кількісних ознак – прямих та індексних, компоненти системи розмноження – самонесумісності, за її використанням – створення інбредних ліній для селекції на гетерозис цієї культури. Розроблено вперше метод подолання міжвидової несумісності гречки з метою інтрогресії цінних ознак диких видів культурним формам. За унікальну розробку автор одержала патент з пріоритетом і визнанням.

Створюючи фундамент для підвищення ефективності селекції культури та її перспективи, **Л.К. Тараненко** працювала над розширенням поліморфізму генофонду гречки методами інбридингу, різних типів генетичного рекомбіногенезу, інтрогресії цінних ознак при внутрішньо- та міжвидових схрещуваннях.

Сорти гречки, що створила **Л.К. Тараненко**, займають понад 55% посівних площ гречки в Україні (Астра, Київська, Лілея, Українка, Антарія, Оранта, Син-3/02, Ольга, Надійна, Мальва, Софія та Воля). Деякі з цих сортів поширені за кордоном: до реєстру сортів рослин в Польщі внесено сорт гречки Оранта, Азербайджану – сорт Антарія, Німеччини – сорт Софія.

---

¹ Тараненко Л. К. Вплив пилкового режиму на озерненість і насінневу продуктивність тетраплоїдної гречки : дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : спец. 06.01.05 «Селекція і насінництво». Львів, 1970. 137 с.

² Тараненко Л. К. Генетичне обґрунтування удосконалення методів селекції гречки *Fagopyrum esculentum* : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра біол. наук : спец. 06.01.05 «Селекція і насінництво». Харків, 1989. 383 с.

Вивчаючи світовий досвід, у 1992 р. заснувала першу в Україні приватну професійну селекційно-насінницьку компанію «Антарія», яка репродукує високоякісне оригінальне та елітне насіння найперспективніших сортів зернових та круп'яних культур. Автор понад 100 наукових праць. Неодноразово представляла Україну доповідями на міжнародних конгресах та симпозиумах у Болгарії, Польщі, Китаї, Японії, Чехії, Росії, Кореї та інших країнах. Протягом багатьох років входила до складу спеціалізованих рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій Національного університету біоресурсів та природокористування України, ННЦ «Інститут землеробства НААН» та Інституту біоенергетичних культур та цукрових буряків НААН; Комісії з державних нагород при НАН України; була членом міжнародної організації IBRA та ін. Крім того, була головою науково-технічної програми 3.2 «Управління адаптивними процесами» Державного комітету з науки і технологій України (1993–1996), членом редколегії фахового журналу «Селекція і насінництво», членом Міжнародної асоціації з гречки IBRA та експертної Ради з ярових культур Держкомісії з охорони сортів рослин України.

Вагомим є внесок *Л.К. Тараненко* у справу підготовки галузевих фахівців. У 1993–1998 рр. вона завідувала кафедрою генетики, селекції та насінництва Національного аграрного університету (м. Київ). Створила власну наукову школу за напрямком «селекція та насінництво». Під науковим керівництвом *Л.К. Тараненко* захищено 7 кандидатських дисертацій за спеціальністю 06.01.05 – селекція і насінництво.

У 2017 р. ініціювала створення та стала співзасновником Міжнародної асоціації гречки в Україні.

За багаторічну сумлінну працю та видатні досягнення у системі організації наукового забезпечення сільськогосподарської галузі нагороджена: Почесними грамотами Кабінету Міністрів України (2000 р.) і Міністерства аграрної політики та продовольства України, Почесною відзнакою Президії УААН

(2006 р.), медалями ВДНГ СРСР та УРСР, а також орденом княгині Ольги III ступеня (2008 р.), міжнародними нагородами та медалями IBRA.

У 2009 р. у серії Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН «Біобібліографія вчених-аграріїв України» вийшов з друку біобібліографічний покажчик наукових праць *Л.К. Тараненко* за 1967–2008 рр., присвячений її 70-річчю³. У книзі також висвітлюються основні етапи життя, науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності вченої. В новому тисячолітті професор *Л.К. Тараненко* неодноразово підтримувала у вирішенні нагальних проблем, насамперед, технічного переоснащення в діяльності ННСГБ НААН. Буду завжди вдячним *Л.К. Тараненко* за фінансову підтримку видання моєї монографії «Сільськогосподарська дослідна справа в Україні від зародження до академічного існування: організаційний аспект» (2012 р.)⁴.

Високий професіоналізм *Любові Калинівни Тараненко*, її життєва мудрість, науковий та педагогічний талант назавжди залишаться у пам'яті. Висловлюю щире та глибоке співчуття рідним та близьким!

*Директор Національної наукової
сільськогосподарської бібліотеки НААН,
академік НААН В.А. Вергунов*

---

³ Професор Тараненко Любов Калинівна : біобібліогр. покажч. наук. пр. за 1967–2008 роки / УААН, ДНСГБ, ННЦ «Ін-т землеробства УААН» ; уклад. В. А. Вергунов, Т. Ф. Дерлеменко, Л. І. Перевертун ; наук. ред. В. А. Вергунов. Київ : Аграр. наука, 2009. 132 с. : портр. (Сер. «Біобібліографія вчених-аграріїв України». Кн. 26).

⁴ Вергунов В. А. Сільськогосподарська дослідна справа в Україні від зародження до академічного існування : організаційний аспект / ННСГБ НААН. Київ : Аграр. наука, 2012. – 416 с. (Іст.-бібліогр. сер. «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії». Кн. 68).